

VALDRESMUSEA → FAGERNES

SNØHETTA AS

Prosjektansvarlig → Bjørg Aabø, interiørarkitekt MNIL

KREDITERING → SIDE 172

En portal leder inn i bunadsutstillingen som tar for seg 10 kvinner som alle har vært med å forme vår sterke bunadstradisjon.

Det sentrale bunadsmonteret har en foldet skillevegg som skaper adskilte rom for bunader og folkedrakter og en skilting som kodes med hver enkelt fanefarge så det skal være enkelt å følge de ulike kvinnenenes tilhørende drakter. Det var viktig at monteret skulle fremstå mest mulig transparent, men samtidig er skilleveggen der også for å hindre at man ser «alt» på en gang.

Bygdekunst for generasjoner

Valdresmusea på Fagernes henvendte seg i 2017 til Snøhetta med et ønske om ombygging av tre rom til utstillingslokaler for én temporære og to faste utstillinger. Prosjektet er et rent interiørprosjekt i nært samarbeid med oppdragsgiver. Snøhetta-teamet besto av arkitekt og interiørarkitekt.

Etter oppstartsmøte og befaring på stedet, hvor deler av utstillingsgjenstandene fra samlingen ble presentert, utarbeidet Snøhetta-teamet en analyse av mulige vandringer gjennom rommene med volumstudier av montre hvor et konsept for utformingen av utstillingene gradvis ble tydeliggjort. Teamene på begge sider var små og effektive slik at det var korte linjer og enkel kommunikasjon. Museet selv hadde mange fine innspill til gjenstander og drakter de ønsket å fremheve som ga inspirerende rammer for det Snøhetta skulle formgi.

EN SAMMENHENGENDE VANDRING

De tre rommene danner én sammenhengende vandring og består av ett rom for temporære utstillinger, hvor interiørarkitekten kun har stått for rombehandling og belysning.

De to følgende rommene er permanente utstillinger, én utstilling av bunader, folkedrakter og gjenstander fra Norsk Bunads- og folkedraktinstitutt og én utstilling med gjenstander fra Valdres folkemuseums faste samlinger.

MATERIALPALETT

De har gjennomgående valgt en knapp og enkel materialpalett som bakgrunn for alt det fargerike som skulle vises frem. Sort mattlakkert valchromat og mattlakkert bjerk kryssfiner. Opprinnelig ønsket de å bruke furu kryssfiner som bakgrunn for norsk håndverk, folkekunst og bunader, men furu har en avgassing som ikke er forenelig med konservering av gamle tekstiler og gjenstander. Bjerk gir ikke dette problemet. Alle stativ for gjenstander og tekster er

smidd i jern av lokal smed og pulverlakkert for å hindre korrosjon.

BUNADSUTSTILLINGEN

Denne har en klar narrativ om arbeidet til ti norske kvinner som hver især har gitt vesentlige bidrag til utviklingen av norske bunader gjennom de siste 150 år. I den faste samlingen viser gjenstandskategoriene den lokale folkekunsten og håndverkstradisjonene som er blitt videreført og utviklet av bygdekunstnere og sendt videre nedover i generasjonene.

Rommene er begrenset i størrelse. Siden mengden gjenstander er stor, var det viktig å finne et utstillingsprinsipp som både gir en naturlig flyt gjennom rommene og som også på best mulig måte ga plass til alle drakter og gjenstander. UU-krav er oppfylt gjennom hele vandringsforhold til fremkommelighet, kontraster og høyder. Bunadsutstillingen er plassert i det trangeste rommet og har mye innhold som skulle formidles. Prinsippet for presentasjon er langs en gjennomløpende frisevegg i

Faste samlinger. Dette utstillingsrommet er lysere i paletten og har delvis en skrånende himling som kamoufleres av det mørke monteret. Dette løper langs hele den ene siden av rommet og er inndelt i kammer som har ulike tema. Disse danner lommer i rommet så gjenstander kan studeres fra flere sider.

bjerk kryssfiner som presenterer hver kvinne på en vertikal «fane». Mindre titteskap i friseveggen viser gjenstander knyttet til hver kvinne. I tillegg vises bunader og folkedrakter de har påvirket. Disse er satt i en sentral monter man vandrer rundt.

Siden det som stilles ut er uvanlig fargerikt, var det viktig å dempe rommet og la montrenes form lede publikum rundt. Rommet med bunadsutstillingen hadde et grått skifergulv som skulle beholdes, så rommets vegger ble malt i en dyp gråsort farge slik at den lyse friseveggen står frem og leder publikum rundt. Den store, sentrale bunadsmonteren er holdt i mørke toner, mens skilleveggen som danner rom for dukkene med bunader og folkedrakter er i bjerk kryssfiner.

FASTE SAMLINGER

Rommet for de faste samlingene ble revet inn til en dyp skillevegg i tegl som avdekket flere hulrom man kunne utnytte til nisjer for montre. Rommet fikk industrigulv i ask og lyse farger på vegger og himling som en

kontrast til Bunadsutstillingen. Dette rommet er avlangt med et lite skråtak langs den ene vegg. For å eliminere denne asymmetrien i rommets form, lot de en langsgående monter i sort valchromat løpe langs hele vegg og samtidig kamufflere skråtaket. Ved å forme det store monteret irregulært fikk man lommer i rommet som sikret at gulvflaten ble maksimalt utnyttet samtidig som publikumsflyten ble mer variert. Dessuten gir de irregulære monterrommene mulighet til å se gjenstandene fra flere sider. Endimensjonale gjenstander som tepper og bilder fikk plass i nisjer og vegghengte montre på motstående vegg.

SAMARBEIDSPARTNERE

Samarbeidet med utførende snekker, Bosvik AS, var en viktig fase av prosessen. Alle montre var modellert og tegnet i detalj av Snøhetta, men deres ekspertise og erfaring var avgjørende for det ferdige resultatet. Belysningskonseptet er enkelt. I temporær utstilling og bunadsutstillingen er belysningen fra Erco, med spotter på skinner

mellom nedhengte akustiske lameller. All øvrig belysning er monterbasert og søkt skjult eller diskret plassert. Denne belysningen kommer fra XAL og ble grundig detaljert i samarbeid med deres belysningskonsulent.

GRAFISK PROFIL

Mot slutten av prosessen tok de fatt på enda et lag av utstillingsdesignen, det grafiske. Snøhettas grafiske designere har sammen med interiørarkitekt utformet dette.

Bunadsutstillingens faner fikk en egen fargepalett, to farger på norsk og engelske tekster som sammen med fanefargen danner en distinkt fargetreklang. Mens fanene er fargesatt tett opptil en tradisjonell palett av jordfarger, er fontfargene mer kontemporære. Dette henspiller på de ofte kraftfulle og uventede fargene som finnes i bunadsbroderiene.

Utstillingene *Fystedamar i Bunad* og *Rotasjon*, åpnet i april 2021.